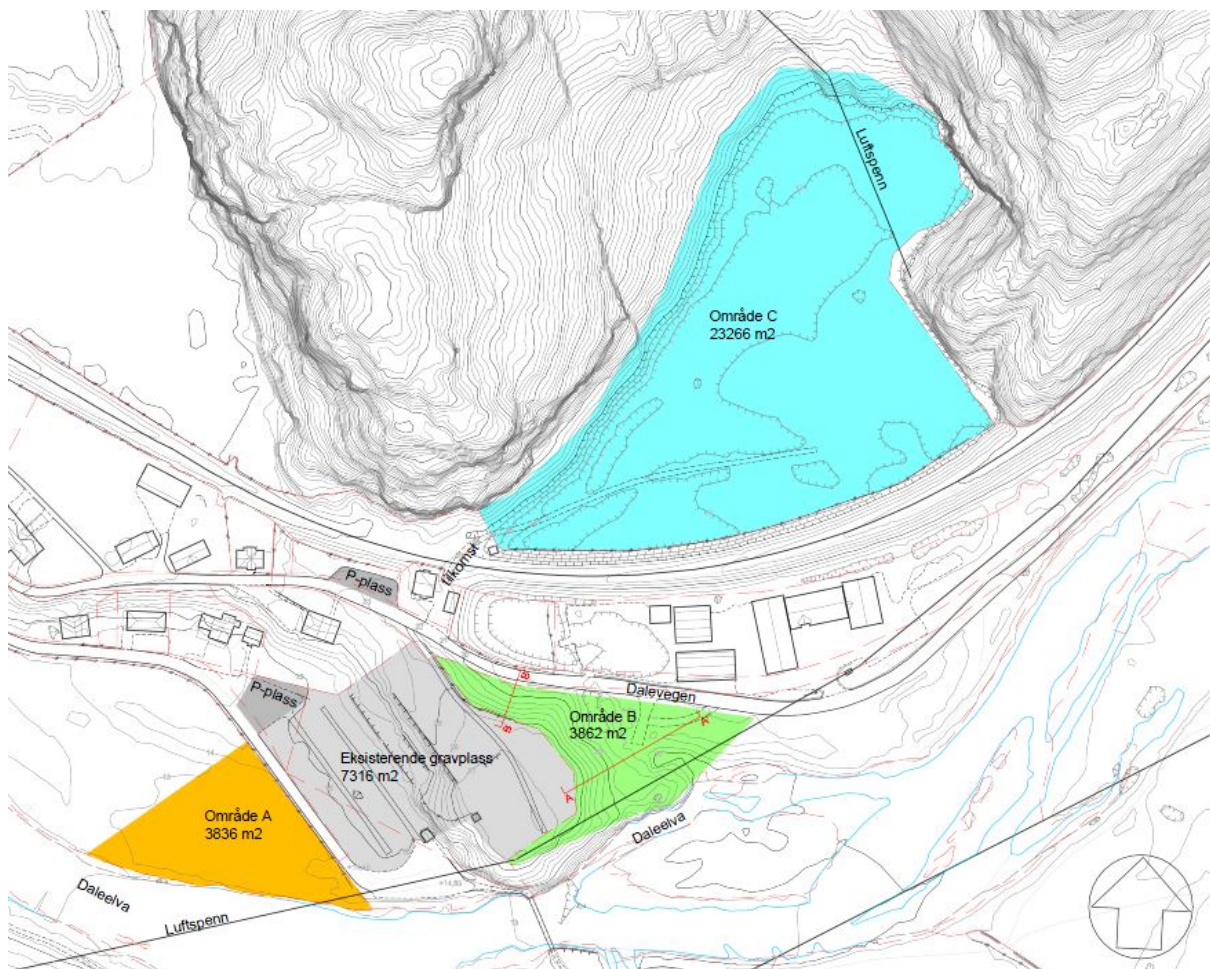

I samband med planarbeid for utviding av den eksisterande gravplassen på Dale blei Akasia beden om å gjere ei vurdering av 3 areal som kan vere aktuelle for ei utviding av gravplassen. Vurderinga er meint å gje ei tilråding om kva for areal Vaksdal sokneråd bør velje for framtidig utviding av gravplass, og dermed som areal dei bør lage reguleringsplan for.

Dei 3 områda er i kartutsnittet merkt som A, B og C. Med gråtone er eksisterande gravplass og parkeringsplassar vist. Einskilde luftspenn er inkludert i kartgrunnet, andre er utelate.

Omtale av områda:

Område A er eit ope areal med ei litt tilfeldig utstrekning, dvs avgrensinga mot nordvest er ei forlenging av ei line frå eksisterande gravplass. Terrenget er i dag ei dyrka mark som strekker seg over eit areal om lag dobbelt så stort som det gule feltet syner. Område A vil vere enkelt å opparbeide til gravplass, lik det som er gjort på andre sida av den vesle asfaltvegen. Dette vil vere positivt med omsyn til drift og vedlikehald av areala så vel som for dei som vitjar plassen, enklare enn om gravplassen har fleire separate felt.

Ein ynskjer å oppnå høg arealutnytting når ein byggjer gravplassar. Av omsyn til terrengarbeid, areal for gåande, gravemaskinar, lastebilar og eit visst preg av park eigna for vedlikehald er det vanlegvis vanskeleg å oppnå meir enn 40% av arealet til graver. For område A vil det vere mogeleg å oppnå ei

slik utnytting av arealet sjølv om flaumsikring i form av voll mot elva ta ein del av arealet. Dette kan samstundes gje eit fint falltilhøve¹ frå elva og innover. Gravfelta lyt ikkje vere heilt horisontale.

Område A ligg på vestsida av den asfalterte vegen. Bakom ligg Kleivfjellet.

Område A er privat eigd og er i bruk som dyrka mark. Landbruket har ikkje gode kår i Noreg og difor er ein meint å vere forsiktig med nedbygging av dyrka mark. Som ekstra utfordring har ein eit luftspenn i form av straum- og telefonline langs grensa av Område A. Ein må på seinare stadium vurdere om dette ligg for langt inne på feltet og såleis i konflikt med gravplassen².

Område B er i areal om lag like stort som område A, men ligg i ei skråning tilgrodd med lauvtre mellom eksisterande vegetasjon og den offentlege vegen. På andre sida av vegen ligg eit areal kor Vaksdals kommunes tekniske etat har sine maskiner og sitt materiallager. Område B vender seg i retning Dale sentrum, med utsikt til elva, teknisk etat, jernbanen, Beitelen og dei andre markante fjella omkring. Sjølve området har delvis eit preg av å vere ei uformell fyllingsplass av jord-

¹ Helge Klingbergs bok «Den nye kirkegårdsboka» frå 2005 redegjør for gunstige falltilhøve på gravfelt: Mellom 1/10 og 1/40.

² Forskrift til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd, §7: «Ingen former for luftstrekk kan krysse gravplass.»

steinmassar, men også eit parti med lauvtre i skrin jord på fjell. Dette er den same knausen som eksisterande gravplass ligg på, påliteleg fjell som stikk litt ut i landskapsrommet.

Syn frå Område B: De gamle tørrmurane som held eksisterande gravplass oppe. Dei er fine, dei er noko å vise fram.

Syn frå jernbaneovergangen, i retning Område B: Ei skråning rammet inn av luftspenn, offentlig veg og utsyn til Teknisk etat.

Område B har sine utfordringer i form av luftspenn og bratt terreng. Ein har ikkje ved dette høvet undersøkt kor enkelt det er å få lagt desse om til kablar i jord, alternativet er å halde sjølve gravfelta litt tilbake så luftspenna ikkje vert forstyrrende. Samstundes utgjer arealet langs sørleg grense for område eit spennande parti med nærleik til elva. Om ein ikkje kan leggje kiste- eller urnefelt under luftspenn så er det kan hende av interesse å lage eit utsiktspunkt, ein kvileplass med benk og såleis ein liten destinasjon i seg sjølve, eit tillegg til gravfelta.

Område B er delvis bratt bakke og delvis ei flate langs offentleg veg. For å kunne takast i bruk som gravplass kan ein tilføre egna masser for å heve felta samstundes med at ein ved bruk av terrassar byggjer nytt terreng. Dette gjev lågare utnyttingsgrad enn kva ein har på Område A, men på ei anna side så er dette et areal som vil vere i direkte utviding av eksisterande gravplass, med gangvegtilkomst inn på nye gravfelt.

Andre argument for Område B er eigarskap. Vaksdal kommune eig grunnen og med nærleik til Teknisk etats drifts- og lagerplass kan ein også sjå for seg tilhøve med parkering av maskineri og utstyr, til og med plass for jord, sand og kompostmasse, som i dag ikkje har ein eigen plass på eksisterande gravplass. I tillegg vil ein ved bruk av Område B unngå spørsmål om jordvern.

Område C er i areal om lag 7 gonger større enn dei to andre områda. Det ligg i ei eiga skål omringa av markante fjell - spesielt prangande er Stengjashaugen – ytterlegare forsterka av jernbanelina som demmar opp landskapsrommet.

Det er uvanleg å finne så jamne, flate landskap i landskapet som elles pregar Dale. I dag er det dyrkamark, det nyttast til produksjon av gras og vert hausta med forhaustar. Ved synfaring på

grasflaten kjenner ein korleis overflaten er elastisk som ei trampolineduk og ein finn mykje vatn i overflata. Det er grunn til å tru at arealet er demma opp av jernbanelina.

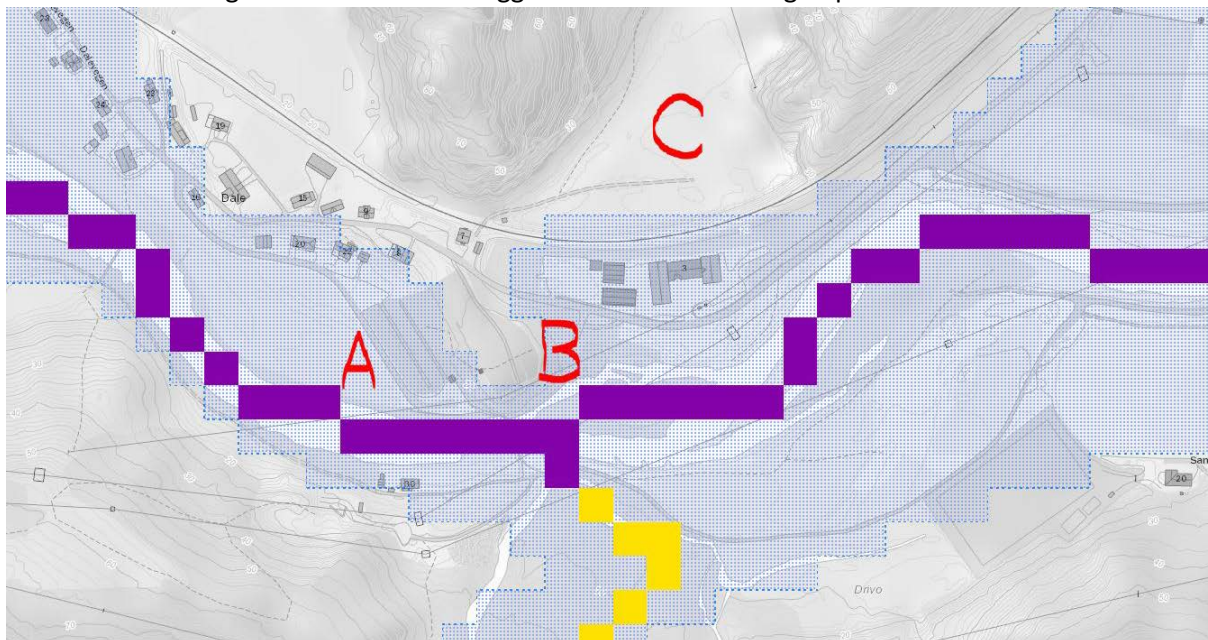
Problema knytt til opparbeiding av gravplass på Område C gjeld masseutskifting. Myr er ikkje eigna for etablering av gravplass. Det er ikkje utført bonitering, undersøking av kva for masser der er og kor djupt de ligg, men fast fjell / stabilt nivå av leire eller morenemassar finn ein gjerne på ei djupna 3 - 5 meter om området frå istida var ei reinskurt sidedal til den større elvedal. Etter ei masseutskifting vil ein kunne opparbeide stor gravplass, med 40% utnytting vil der kunne bli 2 000 kistegraver.

Tilkomst er den største hindringa. Ein kan vanskeleg sjå for seg anleggstrafikk, mange lastebilar i timen, krysse³ Bergensbanen utan å medføre lange køar på både sider av jernbanelina. Statens vegvesen og Bane Nor arbeidar med ein statleg reguleringsplan for bygging av ny Europaveg og jernbanetrasé mellom Arna og Stanghelle (antatt byggjeart 2022). Det tiltaket vil ikkje endre noko for strekninga som i dag ligg langs Område C. Framtida for Område C ligg difor eit godt stykkje inn i framtida.

Ein kan tenkje seg å lage ny tilkomst for gåande, bårebilar, gravemaskin og lastebil så vel som eit eigna bekkefar for drenering av heile området ved å etablere ei undergang gjennom fyllinga som jernbanelina ligg på, og altså veg over teigen til Teknisk etat. Slikt eit konstruksjonsarbeide er heilt sikkert mogeleg å gjennomføre, men kostnadene vil vere store. Ein har ikkje lukkast med å innhente eit klårt svar frå Bane Nor om dette kan vere verdt å tenkje meir på.

Vurdering av flaumfare for dei 3 områda:

Flaumfare er eit eige tema når Daleelva ligg attmed eksisterande gravplass.

³ «Før det settes i gang arbeid på, ved eller nær jernbanesporet må det innhentes tillatelse etter jernbaneloven § 10»

Utsnitt av NVEs Aktsomhetskart for flaum, med påførte bokstaver for dei 3 mogelege areala. Blågrå skravur indikerer areal kor flaumfaren lyt vurderast nærare. NVE skriv: «*NVEs aktsomhetskart for flom er et nasjonalt kart på oversiktsnivå som viser hvilke arealer som kan være utsatt for flomfare. Kartet vil aldri kunne bli helt nøyaktig, men er godt nok til å gi en indikasjon på hvor flomfaren bør vurderes nærmere, dersom det er aktuelt med ny utbygging. Informasjonen i kartet kan benyttes som et første vurderingsgrunnlag i konsekvensutrednings- og/eller risiko- og sårbarhetsanalyser tilknyttet kommuneplanen og for å identifisere potensielle fareområder for flom. De potensielle fareområdene kan legges til grunn ved fastsetting av flomhensynssoner og planbestemmelser.*»

Av Aktsomhetskartet kan ein sjå at både Område A og B ligg i terreng vurdert som flaumutsett sjølv om de dei ligg på ulike høgder i terrenget. Område A ligg mellom 13 og 14 m.o.h medan område B ligg mellom 17 og 25 m.o.h. Mesteparten av område C ligg på 17 m.o.h, men jernbanetraséen ligg som ei barrikade mellom grasflaten og elva.

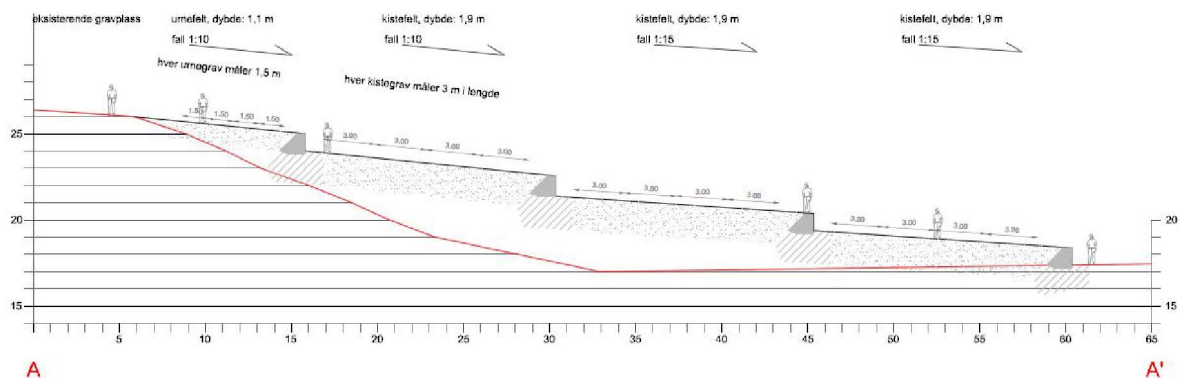
For ein gravplass er ikkje flaum eintydig synonymt med katastrofe. Det er berre når ei elv tek til å grave i gravplassen at uheldige situasjonar kan oppstå. NVEs aktsomhetskart er såpass grovt at lokalkunnskap må til for å tolke budskapet: Alle felta kan verte utsett for flaum, også område C, dersom stig tilstrekkeleg. Men den store flaumen i 2005 dekte ikkje meir enn Område A, den gjekk litt inn på eksisterande gravplass (ca 15 m.o.h.). Sjansane for at Område B vert skada av flaum er ikkje særleg store, og vil vere endå mindre om ny gravplass der ligg i terrassar opp mot eksisterande gravplass.

Etter flaumen i 2005 har NVE gjennomført eit prosjekt for sikring av Daleelva mot flaum og erosjon. NVEs detaljplan «Tiltak i vassdrag» frå 20.oktober 2008 syner teikningar som gjeld tiltak lengre oppe i elva: «Bustadområdet Eikhaugen og område ved Dale Kraftverk skal sikrast mot flaum og erosjon. I området ved Geitabakken/idrettsplassen/kommunens uteseksjon skal flaumkapasiteten aukast i tillegg til at eksisterande erosjonssikring skal reparerast der det er naudsynt.» Av detaljplanen kan ein sjå at områda som her er vurdert som mogelege / eigna for utviding av gravplass ikkje har vore inkludert i NVE sitt prosjekt. Av dette er det rimeleg å tenkje at NVE ikkje oppfatta Områda A og B som tilstrekkeleg flaumutsatte til at dei vart inkludert i deira prosjekt.

Konsulenten konkluderer:

Område B er det som stikk seg fram som minst ueigna av dei tre alternativa. Det er området som vil gje færrest graver, men vil fullføre ein for lengst påbegynt gravplass, er eigd av Vaksdal kommune og unngår å ta i bruk eksisterande dyrkamark. Samfunnsmessig er dette lite kontroversielt. Og det er lite utsett for flaumfare.

Den av oss utarbeidde framskrivinga av gravplasskapasitet kan tilpassast det talet på gravar ein vil få plass til i område B. Følgjeleg kan framskrivinga verta ein reiskap som syner kor mange år Område B kan ta hand om gravbehov på Dale. Framskrivninga vil då og syne når ein må starta arbeid med vidare utviding av kapasitet på Dale.

Prinsippsnitt gjeld strekninga A-A' som er markert i teikninga L100 som er målriktig i format A1 (Målestokk endrast til 1:2000 ved utskrift i format A3).

Teikning L220 er målriktig ved utskrift i format A3, og syner terrengsnitta A-A' og B-B'.

Teikningane L101, L102 og L103 er alle målriktige ved utskrift i format A3.

Frode Røynesdal

senior landskapsarkitekt MNLA